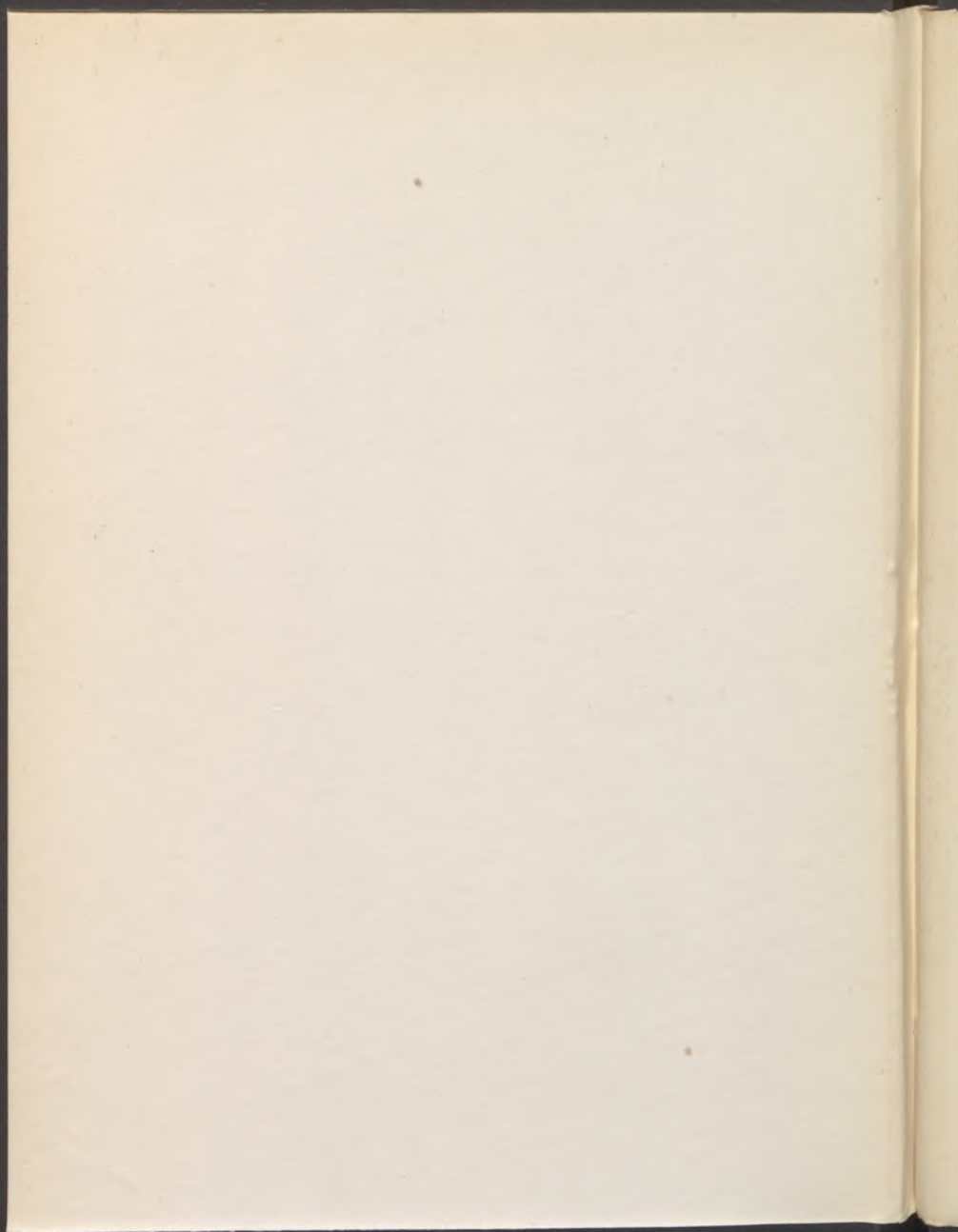
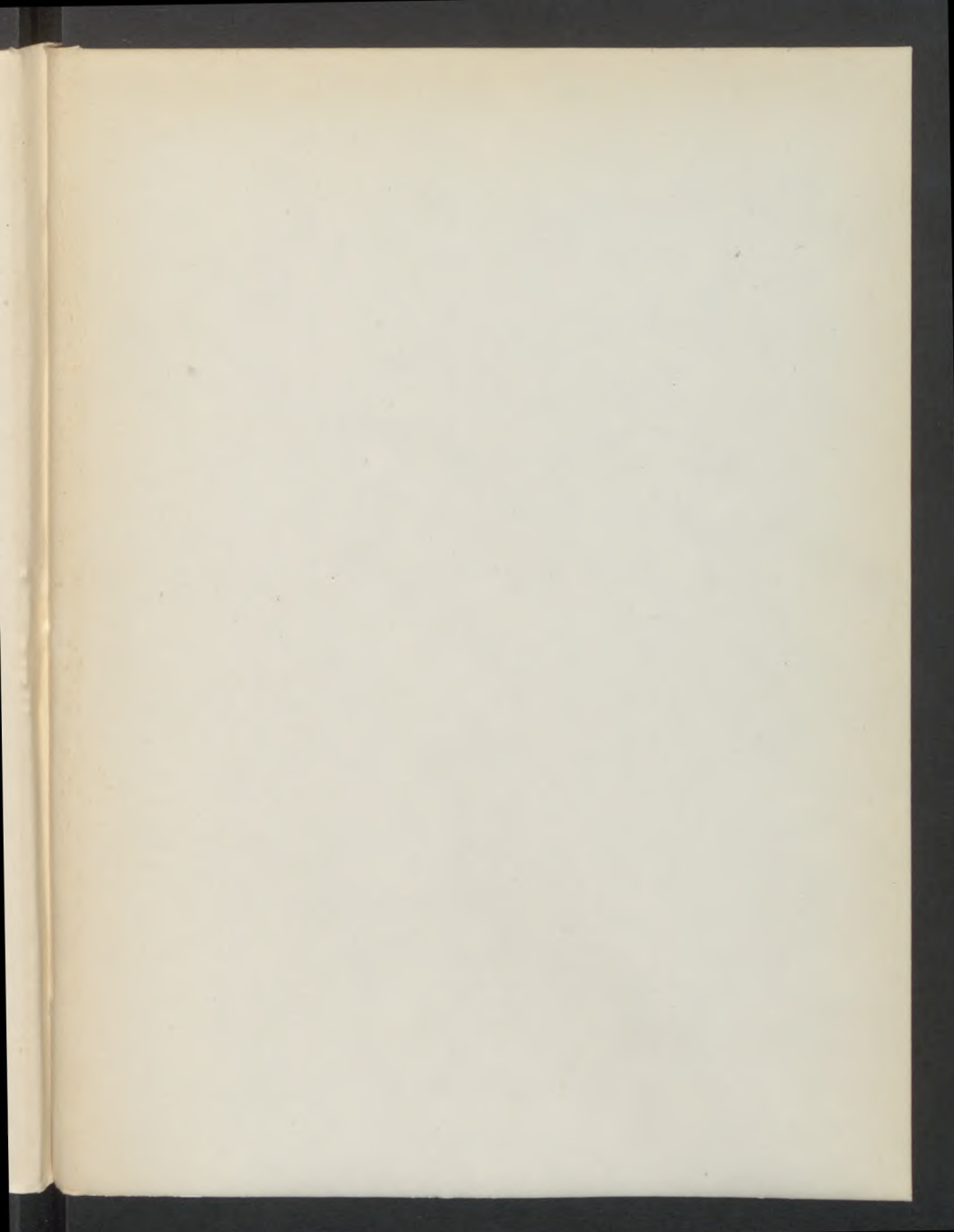

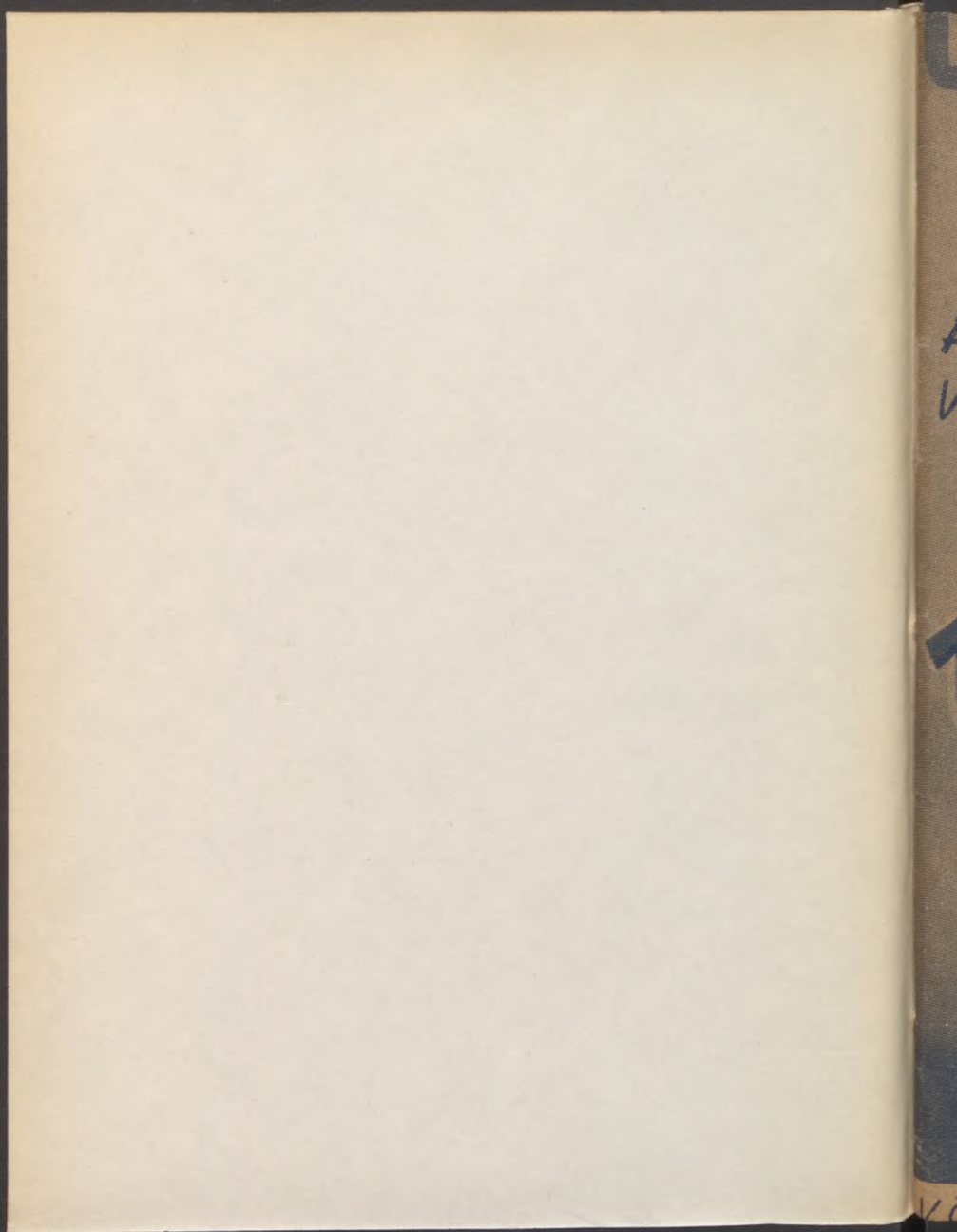
12385

311

REGENYTAJ

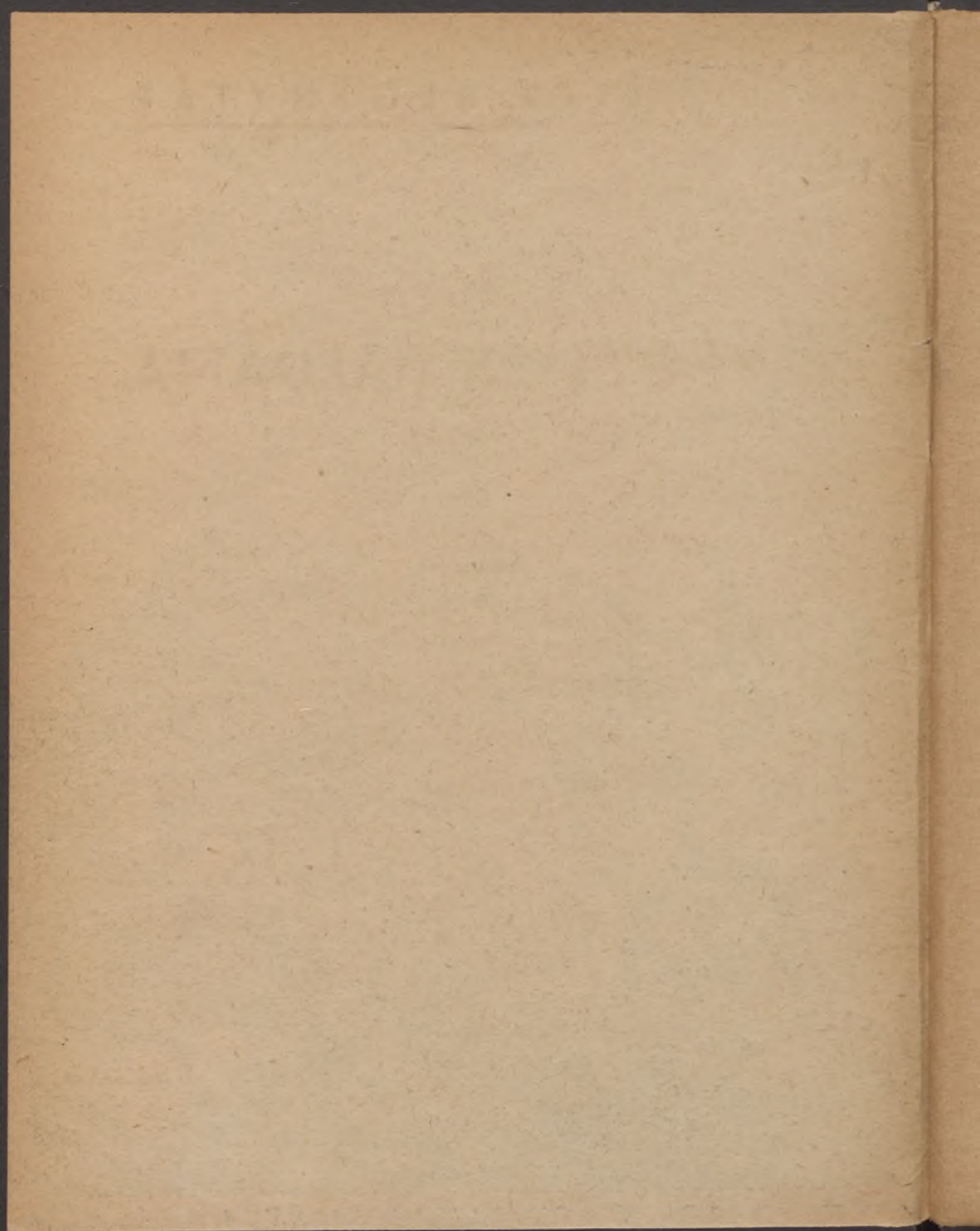
12385/311

ROZVA'NYI
VILMOS:

Végzetes
baldána

20
FILLÉR

KÖZPONTI SAJTÓVIRÁLY ALAT KIADÁSA

A Z Ú J É L E T R E G É N Y T Á R

VIII. évf. 23. sz.

1943 július 8.

311. füzet.

A VÉGZETES BALDÁMA

IRTA:

ROZVÁNYI VILMOS

KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT KIADÁSA

be

12.385/344

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR

hagyományok

1943. év 83400 sz.

2

ROZVÁNYI VILMOS,

a nagy magyar író egyik legkedvesebb írását adjuk az Új Élet Regénytár e füzetében az olvasóknak. A kitűnő regényíró, aki helyettes főszerkesztője a legnagyobb példányszámban megjelenő keresztény magyar napilapnak, az Új Nemzedék-nek és főmunkatársa a legtekintélyesebb reggeli lapnak, a Nemzeti Ujság-nak, szerzője több nagy-sikerű verskötetnek és regénynek, ebben az írásában a trianoni elnyomatás idejéből vetít eléink könnyes-nevetős történetet. A legtisztább irodalmi eszközökkel rajzolja eléink az akkor élő fiatalság keserű életküzdelmét. Szórá-koztató és egyben felemelő ez az írása is. És talán arra is jó, hogy emlékezzünk azokra az időkre, amikor nagyon feketébe borult fölöttünk az égbolt s nagy lelkiemelő kellett a holnapváráshoz. Az arra hivatott tényezők odaadó munkája a magyar fiatalság életlehetőségeit azóta már biztosította, a magyar élet számos vonalán emberi szemmel alig felmérhető javulás és haladás mutatkozik. De nem árt, ha néha visszatekintünk a közelmúltba, talán így még jobban értékelni tudjuk az elért eredményeket. Nekünk,

magyaroknak sok az erényünk, de van hibánk is. Egyik leggyakoribb hibánk, hogy könnyen felejtünk. Az elshandó évek szépítő és temetgető távolából hamar elűzzük azokat az emlékeket is, amelyek pedig életre szólóan, kemény leckékkel figyelmeztetnek a kötelességekre. Magunkat erősítjük, ha néha visszatekintünk a múltba s amikor szórakozást keresünk, akkor sem felejtjük el, hogy kötelességeink vannak ...

E L S Ó F E J E Z E T

A diáksapkát többnyire a zsebébe gyűrve hordta. Már restelte kicsit, hiszen „jogosulatlan egyenruhaviselésért“ akárki felelősségre vonhatná. Semmi köze többé a színes szalagú, aranyzsinóros sapkákhöz, amelyekből egész gyűjteménye volt odahaza. Ő is úgy járt, mint egy sereg hozzá hasonló fiatalember: akkortájt, a trianon utáni keserves években addig nyelte egyik fakultást a másik után, amíg ki nem fogyott belőlük. Végül is, élete huszonnyolcadik évére, itt állt három diplomával a zsebében s a hivatalos írásoknak azt a rubrikáját, amely a foglalkozása iránt érdeklődött, nyugodtan kitölthette egy hatalmas nullával... Nem volt egyéb foglalkozása, mint amit naponta, minden különösebb befektetés és haszon nélkül kitalálhatott magának. Így például összehasonlító utcai sétákat rendezett. Hol a pesti utcákat rőtta, hol a budaiakat. Ízlelte hangulatukat, művelődéstörténeti megállapításokat tett s egyéniségét jellemzi, hogy mindig — a pesti oldal rovására. Akár modern, akár öreg kultúrából, a pesti oldal mindig megbukott nála.

Most a budai, kertes utcákat járta, valahol a Farkasvölgy táján. A közgazdasági sapkát annyira begyűrte a zsebébe, hogy még az ellenzője sem látszott ki. Hátha beszólítják valamelyik kertbe kapálni, vagy gereblyézni: az is valami... Kapna enni s még valami pénzt is, amiből a másnapi ebédje és sétáló álmodozása is kitelnék. Mert járt már így a múlt tavaszon és nyáron. Akkor egészen jól élt. A kertjükért riadozó budai háziasszonyok valósággal megcsodálták úri arcát és ragyogó hozzáértését. Egyik sem sejtette, hogy élete céltalanságában még ezt a mesterségét is a legmagasabb fokon tanulta ki: elvégezte a kertészeti főiskolát is. És egészen jól élt tavaly a vándorkertészetből, — kézről-kézre adták Budán „a Jánost“...

A Jánost, aki fogalom lett!

Úgy hívták: Süttő János... És ő a második „t“ betűre.

nagyon is rátartí volt... Az egy „t“ befűs Sütőket fitymálva és gyanakodással fogadta.

Most megint a budai utcákat járta... Volt ebben valami a tékozló fiú megtéréséből. Tavaly ugyanis, amikor a budai kertészkedés olyan remekül bevált, merész elhatározással otthagytá Budát, aktatáskát csapott a hóna alá és Pesten kezdett kóricálni. Az aktatáska akarta felhívni az emberek figyelmét, hogy ő ilyesmihez is ért, ilyen írásos, furfangos mesterségekhez... Mi lett a vége?... Találkozott több volt egyetemi kollégájával, aki mind irigykedve tört rá: „Mi az?... Elhelyezkedtél? Gratulálók!“... Otthagyták s ő még csak kölcsön sem kérhetett megtevésztett barátaitól ötven vagy húsz fillért, aszerint, amint...

Az aktatáska tehát megbukott.

De Buda is, lám, mi lett vele azóta?... Nem ad enni, nem hívták be sehová! Már ott kódorog a Kis Kaptár tájékán... Ebben a kedves, hangulatos nyári vendéglőben tavaly hány-szor költötte el esténként könnyelműen a másnapi ebédjét, úgy, hogy másnap is el kellett mennie — „János“-nak valamelyik kertbe. De legalább hozzászokott a rendszeres, mindennapi munkához.

Most semmi!...

A Kis Kaptárból derűs zűrzavar hat a füléig. Kugliznak odabent. Egy-egy tompa ágyúdörrenés jelzi az értéktelenül ellőtt puskaport, az eredménytelenül dobba szaladt golyókat, majd éles rikoltó csattanások az eredményesen megpofozott babákat. János étlen-szomjan ül le a kerten kívül, a vaskerítés köperemére: bemenjen, ne menjen?

Kint ülni mindenestre egyszerűbb. Odabent különböző komplikációk állhatnak elő. Meg talál kívánni valamit, esetleg rettenetes vágyakozásában meg is rendeli s aztán?... Nincs egy fillérje sem!...

De viszont...

Hát egy pohár vizet csak adnak ingyen is! Bemenni több lehetőséget rejt magában. Akadhat valami „kézimunka“, ha már az esze nem kell a világnak.

Bement... Szégyenkezve, félve állt meg az egyik asztalnál. Letülni természetesen nem mert. S amikor a pincér kívánságai iránt érdeklődött, akkor is csak ennyit mert mondani:

— Szomjas vagyok...

De hogyan mondta ki, Istenem!... Amíg él, szégyenleni

fogja. A pincérnek gondolkodnia sem kellett, borral vagy sörrel kínálja-e a „szomjas“ vendéget: jóindulatú szájalommal tett eleje — egy pohár vizet.

János lassú kortyokban nyelte e közben elfigyelt a kuglizó egyre hangosabb vidámsága felé. Ámbár ott most hangos szócsata folyt.

— Így könnyű!... Ti mindig cékával játsztok...

— Hát hozzatok valakit a céka helyett, hogy ne legyen kifogástok.

János éppen azon gondolkozott, mi lehet az a céka, esetleg ki lehet, hogy vele könnyebb kuglizni. Biztosan megkönnyíti a partnerei dolgát. Lám, az ellentábor ki akarja cserélni, más valakit akar a helyére állítani. Gázság, félreállítani valakit, mert jobban tud, mint a többi! De ez a mai élet „korszerű“! ... Aki tud, vigyázzon, mert ha sokat tud, félreállítják, kinézik maguk közül az emberek.

Mindezt jóformán még végig sem gondolhatta, amikor, — maga sem tudja, merről került eleje, — egy izzadt homlokú, kövérkés úr szólítja meg. Ingujiban állt eleje:

— Pardon, Mayer Antal butorgyáros vagyok, uraságod tud kuglizni?

Hogyne! ... Reggel nyolc óta nem evett s majd ő nem tud kuglizni. Még repülőgépet is tudna vezetni át az oceánon, nemhogy kuglizni. Hogyne, hogyne! ...

— Tudok, kérem...

— Akkor tessék beállni hozzánk céka helyett.

Miért? Hát az a Céka úr annyira tud?... Annyira, hogy őt a ... Azaz dehogy is! Ő igenis kitűnően kuglizik...

Jóformán magához sem térhetett, amikor már be is mutatták a társaságnak. A harmadik kézfogásnál már keményen, határozottan mondta a neve elé a doktort. *Doktor Sütő!* A két „t“-ét is erősen csattogtatta: úgyhogy a végén talán már hármat is mondott belőle. Nem hatott vele túlságosan. Sőt az egyik úr neki is bement a doktort. Tehát jobb emberek! No, legalább nem kell szégyenkeznie, nem került rossz társaságba.

Csak az a Céka úr! ... Riadtan kereste tekintetével, melyik lehet az. Szeretett volna bocsánatot kérni tőle, amiért kitúrta a játékból. De már nem volt ideje töprengeni.

— Épp a baldama áll... Tessék megpróbálni, — nyomta

a markába a fényesre esztergált golyót egy magastermetű, recsegő hangú úr.

János egy-két pillanatig a „hölgyet” is riadtan kereste, akit nem tudni miért baloldalra állítottak, de aztán hamar észbe kapta, hogy a „dáma” valószínűleg az a bábú lehet, amelyik egyedül áll ott kint, a többi, a leterített bábúk között. Ez a királyról jutott eszébe, mert annyit már tudott, hogy az esztergályozott fadarabok egyikét, — a legdiszesebbet, — királynak nevezik. Ennek az udvarhölgye lehet az a magánosan gögösködő bábú, amelyet most, úgylátszik, neki kell agyonütnie. Nos, ez a bál gyönyörűen áll!... Még ha legalább az egész tömegből kellene lábáról ledönteni egyet-kettőt.

Kezébe vette a golyót s leutánozta, amit már addig is látott: a golyó mérlegelését, a szemhunyorogatást, az aggodalmas guggolgatást, mintha hirtelen jelentkező hascsikarásban ijedeznék... Aztán becsukta a szemét, eldobta a golyót, csak úgy találomra.

Jaj, most minden kiderül!...

Behúnyt szemmel inogva áll. Egy-két pillanatnyi feszült csend, aztán vad üvöltés. Csak annyit érez, hogy lekapják a tíz körméről...

— Most megvernek! — gondolja aggodalmasan...

De nem! Leteszik, ölelgetik, egy-két borszagú csók is elcsattan az arcán, töltenek neki, pertút isznak vele, kedves öcsémnek szólítgatják. Sőt akad olyan tekintet is, amely hoszszas, mustráló áhítattal, tisztelettel csüng rajta. Ezek közül való az az úr is, aki behozta ide s aki Mayer Antal „bútorgyáros”-nak mutatkozott be az előbb a kertben.

Ez az úr ül elsőnek melléje és eleinte szólni sem tud a meghatottságtól. Hiszen neki is jut a dicsőségből, ő hozta a társaságba ezt a kittünő fiatalembert.

— Nahát, ez igen — szorongatja János kezét, befelé ujjongó örömmel. — Ez igen! A baldámát első dobásra... És csak amúgy, sütyty!... Még csak meg sem erőltette magát... A baldámát ilyen egyszerűen!... Nahát!

Amiből János okosan kikövetkeztette, hogy a baldámát, amelyet — most már „amelyet” — ő leütött, nyilván a legnehezebb eltalálni. Ő tehát valami nagy bravúrt vitt végbe, s azért lett egyszerre tekintély. Kicsit kihúzta magát; ezt a tekintélyt valamiképen viselni kell! Hát viselte is. Elejével kedves bátyám-

nak szólítottatta a nálánál jóval öregebb matadorokat, később, amikor már megtanulta a vezetéknevüket, bácsinak: Hold bácsi, Mayer bácsi. Végül, amint a keresztnévüket is elleste, már csak Tóni bácsi, Sanyi bácsi lettek számára ujdonsült, vén cimborái.

Különösen Tóni bácsi, a bútorgyáros, lett nagy barátja. Jánosnak minden dobásánál nagyokat rajongott, ámult csodálkozással hördült fel s még olyankor is lelkendezett, amikor János nem talált: „No, majdnem!... A dobás gyönyörű volt...”

János pedig úgy beletanult a dobálódzásba, hogy maga sem értette, ha egyszer-kétszer „kihagyott”, hogyan történhetett. Csóválta a fejét, hogy ilyesmi vele még nem esett meg, úgy látszik, rossz napja van!... Ettől csak még nagyobb tekintélye lett. Maga sem tudta elképzelni, hol tanult meg ilyen jól kuglizni, mikor és hol játszhatott azelőtt. Úgy megörült ennek a jelentéktelen sikernek, hogy már azon törte fejét, sürgőnyt küld holnap az édesanyjának haza, Karcagra: „Anyukám, minden jól megy. Ne aggódj!...” Biztos volt benne, hogy az ő életének egyszer valahol nagyon sikerülnie kell.

Nem vette észre, hogy az idegeiben megbújt szorongásból jutott az eszébe édesanyja. Csak később, az első diadalmámor után eszmélt: „Mi lesz, ha fizetni kell? Jaj, anyám!” De ez az ijedelem is elmúlt. Az első játszma végén ugyanis pénzt kapott, több mint egy pengőt, mert nyert... Ohó, hiszen ebből akár meg is élhet! No, nem egészen, csak ma! Most este.

A következő fordulóban már ő volt a csapat kapitánya... És megint nyert.

— Pincér!

Ha nem külvárosi tömegszállásról, de a legelőkelőbb úri klubból csepen ide, akkor sem lehetne a hangja fölényesebb. Annak az előbbi „szomjas vagyok”-nak az alázatát le kell mosnia az idegeiről:

— Pincér, egy liter bort kérek!...

De nem engedték fizetni. „Új vendég nem fizet.” Az öregurak apáskodó, ovó jósága meleg takaróként terült le rá. Próbált önérzeteskedve kifickándozi alóla, de aztán jófiúként meglapult mégis... Okosabb is!...

Tóni bácsi a vállát veregeti, de miután a bor már némi bágyasztással volt rá, inkább csak rátámaszkodik:

— Csak semmi izgalom, doktorkám... Itt máma nem fize-

tűnk. Itten máma csak iszunk. Egy ilyen derék doktor, aki még kuglizni is tud... Prozit, doktorka! Szervusz.

És Tóni bácsi figyelő szeretettel nézi, hogyan emeli János a poharat s hogyan hörpinti le a bort egyetlen nyelésre.

— Még inni is tud... Bravó!

S megöleli, bár inkább megkapaszkodik benne. Egy kis szédülés, no, az ilyen nagy diadalban!

A többi kedély is kókkadozott már körülötte, bár patrónusa határozott előnyben volt velük szemben, — legalább egy literrel. Rá is szóltak többször. Különösen a magas, recsegő hangú, aki valamikor nagy úr lehetett a parancsoló modora szerint — viszont ezidő szerint már nyugdíjas —, ő elégedetlenkedett Tóni bácsival:

— Igyál öregem, egy feketét!... Mindjárt itt lesznek az asszonyok.

János nagyot nyel. Micsoda? Itt nők is lesznek ma?... Vigyázat! Férfiak barátságának a megnyerésére ugyanis elegetendő a bátor és elszánt ivás: a férfiak ebből arra következtetnek, hogy az embernek nincs semmi takargatni valója s nem fél az alkoholos szókimondástól. Hölgyek meghódítására azonban a könnyű mámor sokkal alkalmasabb. A nők jobban szeretik az olyan embert, aki tudja, mit beszél.

Tehát óvatosan a literekkel, nagyon óvatosan!...

Elnéző mosollyal engedte át a literrendelést Tóni bácsinak. János a maga részéről inkább nyert még két pengő huszat, ami némi biztonságot adott viselkedésének.

A nők tudniillik ezt is szeretik: a határozott, férfias fellépést, amikor fizetésre kerül a sor. Ez csak akkor nem erény, ha az ember már férj. Meglátszott az urakon, — úgy este nyolc óra tájt, amikor az asszonyok befutója várható volt, — hogy valamennyien férjek. Gyors feketéket rendeltek, szódabikarbónát ettek s mindent elkövettek, ami a közhiedelem szerint — józanít. Egyik fogásuk az volt, hogy sürgősen kifizették az addigi rendeléseket, úgyhogy a végén az asszony a pénzpocsékolásnak csak a második és jóval kisebb felét látta. Az otthoni fejmosások enyhítésére ez igen alkalmas módszer.

Nők jönnek s talán lányok is!

János idegei felborzolódnak... Jaj, milyen régen nem volt már női társaságban!...

És jöttek valóban. Előbb csak egy-két korosabb hölgy, aki jobbnak vélte férjét minél előbb visszahelyezni a rendes, házi

felügyelet alá. Ezek már nyolc óra előtt ott voltak. Rögtön tudni lehetett, ki melyiknek a férje, mert az asszonyok már messziről szigorú szemmel vizslatták életük párját s közelükbe érve, észrevétlenül, óvatosan megszagolták — a borillat miatt. Elégedett bólintás, vagy rosszaló fejcsóválás jelezte a házivizsgálat eredményét. Aztán jöttek a mosolygós fiatalabbak, elegánsabbak, akik tudtak másra is figyelni, nemcsak a férjük viselkedésére. Ezek már Jánoshoz is szívesebbek voltak. S végül két leány érkezett anyai felügyelettel. Az egyik a Tóni bácsi leánya volt, igazi budai leány, finom orreimpával. Puha, vonzó székeség. A másik csunya volt szegény...

A hölgyek eleinte kissé idegenkedve fogadták Jánost, aki pedig ugyancsak katonásan csattogtatta bokáját. Csak később, amikor a férfiek már súgtak róla egyetmást a nőknek, fordult feléje az általános figyelem.

Aztán az asszonyok is beszivárogtak a játékba — egyenként...

S amikor János megint dobozt s megint egy baldámát csapott agyon, — hőse lett az estének. Közben azt is megtanulta, mi a céka: ha az egyik pártban eggyel kevesebben vannak s valaki ebből a pártból — lehetőleg a legjobb dobó — kétszer is vitézkedhetik.

Hát ő ettől kezdve, ha csak kellett, mindig céka volt s ez fémjelezte nagyszerű felkészültségét.

A férfiak csodálata lassan átragadt a nőkre is, — a két leányra is. Tanácsokat kezdett nekik adni s a hölgyek mosolyogva köszönték, sőt meg is fogadták tanácsait. Különösen Tóni bácsi lányát avatta be János nagy buzgalommal a kugli mélyebb rejtelseibe. Ő, aki két órával azelőtt még azt sem tudta, mi fán terem ez a játék.

Közben megtudta a lány nevét is. A keresztnévét. Előbb csak egy óvatos „Annuskát” eresztett meg, de amikor látta, hogy nem haragszanak meg érte, áttért a jobbszengésű „Nusi-kára”.

Ő, mit jelentett neki, hogy hosszú magánosság után, tán egyetemi évei óta megint először, kimondhat egy női nevet!... Sőt, a név tulajdonosa meg is hallja, meg is hallgatja!...

Alig várta a percet, hogy „doktor úr”-ból ő is Janivá egyszerűsödjék... „Janikámra” természetesen még nem gondolhatott, bár a tanítás során már nagyon kedvesen tudták együtt mulatozni. A leány vidám kacagással vette a leckét:.

— Hogy fogjam ezt a félbemaradt görögdinnyét? ... Így?

— Helyes, helyes. Tessék csak várni! — És János boldogan igazgatta el a formás szép ujjakat, kicsit gondosabban is talán a keleténél. — Most tessék, nyugodtan célozni...

S ha Annuska ilyenkor még talált is, nagy bohózás tört ki. Vidám tiltakozás, pajkos célozgatás a „tanító és tanítvány” viszonyára:

— Ohó, ezt a fórt nem adhatjuk! Minden dobásnál egy külön leckeóra... Ohó!

Ezek a kiáltozások már annyira egymásra utalták kettejüket, hogy az sem tűnt fel, amikor egyszer csak egészen külön ültek le egy távoli padon.

De itt a leány hirtelen és különös módon szigorú lett:

— Magának ez jó multság?... Sokszor kuglizik?

Meleg, vidám nevetése elhalt ajkáról, amelynek sarkán szinte gúny kezdett vibrálni.

János akkorát szégyenkezett, hogy vállát is a fülére nyomta.

— Nem, nem, dehogy!

De azt már nem vallhatta be, hogy mennyire igazat mond, mennyire nem tudta eddig, mi az a „kugli”?

— Szóval ért máshoz is? — Ostorkodott a gyorsan pergő nyelvecske.

No megállj! Hamar lenyeled te ezt a fölényes, vizsgálóbírói hangot, ezt a hideg, unott kérdezősködést!...

— Három diplomám van!...

János is olyan nyugalommal vetette oda „kultúrfölényét”, mint akinek idáig eljutnia alig volt több egyszerű promenádozásnál.

De Annuska zavartalanul folytatta a kihallgatást:

— Jogász?

— Az is...

Nyomjunk egyet azon az „is”-en, nem árt!

De nem is használ... Annuska hűvössége ellen legalább is semmit:

— Hát még?

— Közgaz...

A lány csak most néz rá kicsit melegebben, némi elismeréssel a tekintetében. És nem faggatódik mindjárt tovább. Előbb mosolyog egyet:

— De most már többet ne mondjon...

— Pedig végzett kertész is vagyok... És maga? — János már szinte szemtelen, de gyorsan visszavonultatják:

— Meg tudom főzni azt a krumplit és babot, amit maga termel...

Tehát gondtalan házikisasszony, akinek iskolái is vannak, látszik a modorán és a hanghordozásán. S főleg a kugliról való rossz véleményén!

Hirtelen elakadnak... Az egyik oszlop homályából égő fekete szempár mered rájuk; — a csúnya lányé. Mindaketten szinte egyszerre érzik meg és egyszerre néznek oda. A leskelődő lány, hogy zavarát leplezze, előlép a homályból s nem tehet mást, mint, hogy — közéjük ül.

Személytelen unalmas témák rontják el kettejük már-már furcsa párbajjá bontakozó purparlóját.

János gyorsan elfigyel Tóni bácsiék felé, Tóni bácsihoz van mégis a legtöbb bizalma. Az öregúr nyilvánvalóan róla beszél, mert felesége állandó s majdnem ideges figyelemmel nézi őt. Nézi, mint boltos a mérleg nyelvét, amikor árut dobott a réztányérba — pénz ellenében. A lányát is nézi mérlegelés közben, de főképp a fiú értékét méri:

— Nem sokat nézek ki belőle, — vallja meg őszintén Tóni bácsi felesége...

— De fiam! — botránkozik az öregúr. — Nézd meg, hogy áll ez neki a baldámának!...

János füle elkapja az utolsó mondatot. Ő, mint kuglibajnok!... Megundorodik a játéktól, amelyhez eddig is csak az izmai értettek valamelyest. Aztán dühös, hogy miért hallotta meg Tóni bácsi fecsegését... Vén oktondi! A lánya mennyivel különb.

Aztán önmagára haragszik meg, miért gondol ilyeneket ezekről a derék emberekről.

M Á S O D I K F E J E Z E T

De gondolkodhatik ő másképpen? Hiszen paraszt, józan, egészséges paraszt. Vállra, kiállásra valaki, de végeredményben pirosarcú paraszt a három diplomájával együtt. Lám, most is mit csinált. Annuska föl akart mellőle állni s ő nem engedte el, mielőtt oda nem súgta neki:

— Egyre feleljen!... Tudnánk mi férj és feleség lenni?...

Igen, hiszen ő nyers, pallérozatlan, nem ért a szép szóhoz!... De erős és el tudja viselni a leány válaszát:

— Erről majd szívesen beszélék magával, de máskor!

Kicsit ellökték, de nem ütötték meg nagyon. Most csak állnia kell a lábán. Legegyszerűbb, ha visszarendezkedik — kuglibajnoknak. Tóni bácsi már egész családiásan ölelgeti s neki most az öregúr mámorát is el kell bírnia.

Győztes kapitány lett még három partiban!...

Fogyott a bor. Az asszonyok riadozása ellenére is erősen fogyott...

Az urak rövidesen újra feketét rendeltek és lebágyadtak a kuglipályáról. Már senkinek sem volt kedve játszani. Gyors ütemű beszélgetés kezdődött arról, hogy „nehéz az élet”... Tíz perc múlva mindenki arról elmélkedett, hogy ő maga milyen jó, hogy csak adni tud és senkitől semmit el nem venne... „De hát éppen ez a baj. Ma nem szabad jónak lenni, mert az embert hamar kiismerik.”

— Gyerünk hozzánk egy feketére!...

Szinte rikoltó, vezényszószerű volt Annuska hangja, de mindnyájan boldogan éreztek fel rá. János ugyan ijedezett egy kicsit, de amikor Annuska feléje fordult, hogy jöjjön el ő is, szíve úgy megömlött melegséggel, mint a tűzre vetett ólom. Oh, igen, ő már fáradt az egész napi céltalan lézengettől s most jó volna bejutni egy csendes polgári fészekbe. Jó volna!... Jó volna okos, egyenes vonalakat rendezni az életében.

Csak a társaság nézett össze egy kicsit zavarodottan s a csúnya lány vigyorgott egyet gúnyosan.

Nagyon rövid ideig volt csend. Nem bírták s elhangzott egyszerre négyfelől is a vezényszó:

— Tóni bácsiékhöz egy feketére... Ez a helyes!

Mindenki hallotta, hogy Jánost is meghívták s mindenkéi idegenkedve nézte újra a társaságba cseppent diákarcú fiatalembert... Na, mindegy! A fekete jó és ez a „kuglibajnok” sem látszik rossz embernek. Annuska még „jól is járhat” vele.

És amikor János el akart húzódni a társaságtól, hárman is utána szaladtak és visszacipelték:

— Jöjjön csak maga is! Ne sértse meg Annuskáékat!...

Kedves, különös emberek. Láttak valamit megmozdulni az életben, egymás felé hajlani két fiatal és már sietnek is segítségül.

János nem menekült. Mennie kellett feketére Nusikáékhoz... Vonultak, — látszólag tévetegül —, a budai utcákon s János, akinek a fülét nem tompította el a bor, innen is, onnan is hallotta: „Jóképző gyerek... Biztosan úri család... Látszik, sokat tanult...”

Csak az egyik idősebb néni volt kizárólag az urával elfoglalva:

— Sándor, minek iszol annyit?

Ezt a Sándor bácsit aztán haza is vitték. Még néhányan leszakadtak a társaságról, főleg idősebb párok, úgyhogy mire Tóni bácsiékhoz értek, már egészen családias kis együttes maradtak.

Különös volt!... Jánost lassan mindenki úgy kezelte, mintha már nagyon régen közük tartoznék s nem ma ismerték volna meg valamennyien. Programokat csináltak vele kirándulásra, hajókázásra, baráti összejövetelekre s már ilyeneket mondtak oda Nusikának:

— Remélem, hozod a doktorkádat is...

A lány ilyenkor mindig kérdő ijedtséggel meredt Jánosra, s némi idegenséggel is. A fiút már az egész társaság szinte a Nusika kizárólagos tulajdonának tekintette, csak — a lány nem.

— Eljön? — kérdezte a fiútól közömbösködő hangon, de a tekintetében ott vibrált a visszautasítástól való félelem.

— Ha megengedi...

János maga is nagyot ámult, milyen természetesnek veszi már, hogy őt is meghívják ide is, oda is. Sőt amikor az egyik programozásnál nem kérdezték meg tőle jön-e, valóssággal meg volt sértve.

A csúnya lány volt ilyen galád! Valami közelnapi uzsonnát rendezett s egy sereg férfinevet mondott be, mint aki mind ott lesz, — nyilván valamennyi ifjú budai arszlán: a Polter Sanyi, a Ranger Tibi, a Knall Bandi stb., stb. A csúnya lány minden névnél élesen a Nusika szemébe nézett és Nusika egyik-másik arszlán említésénél — elpirult.

A János neve nem hangzott el! Dr. Süttő Jánost nem hívták meg.

Ravaszul kiszámított, gyötrő dolog volt ez...

János, aki mulattató lelke volt addig a társaságnak, lassan elszótlanodott. Aztán rövidesen indult is haza. Észrevétlenül surrant ki az előszobába s a kalapját kezdte keresni. Elfelejtette, hogy közgazdasági sapkája egész este ki akart bújni a jobb nadrágzsebéből s négyszer-ötször is vissza kellett préselni a kibuggyanó simlédert. Mire észbekap, hogy nincs is kalapja, csak sapkája, akkora Nusika is utánasurrant:

— Már siet?

— Holnap sok a dolgom...

Oh, bár igaz lenne!... Sajnos, semmi dolga a világban, mint, hogy így lézeng, ide-oda.

Sodródik... Kuglizik.

— Látom még?...

Ez a „még“ és ahogy kimondták, összenyomta a János szívét. Az ilyen „még“-ekben van a gyermekek aggodalmas, sóvár vágya, amikor ismétlődni unszolják az élet apró örömeit.

Még!...

Jöjjön el újra az a perenyi édesség, amely olyan jó ízekkel frissítette szájukat. Még egy kicsit azt a kábító szédülést, amelyet erős karok hintáztatása zsongat az idegekben... Még!... Még!...

János boldog, büszke, bódulással, hálás szívvel sápad és pirul a lány előtt:

— A-amikor... csak... akarja...

— De, ha olyan sok dolga van... Mondja meg maga, mikor jön.

Most, most!... Csírájában meg lehet fojtani azt az imént felvillant féltékenységet, amelyet a budai arszlánok névlajstrománál érzett.

— Szerdán... Szerdán délután... Nem igen érek rá máskor, — erőltette János a kipróbáló hazugságot és mondta be azt a napot, amelyen a csúnya lány az uzsonnát rendezi. Azt az uzsonnát, amelyre őt, — elég szemtelenül —, nem hívtak meg.

Várta, hogy a lány legalább egy pillanatig gondolkodik és aztán — visszautasítja, hogy „hiszen hallotta: ezen a napon nem lehet“... S lám ehelyett:

— Jaj, de jól — Nusika szinte sikoltott örömében. Az-

tán ijedt csittulással súgta tovább: — Legalább nem kell elmennem abba a nyegle, unalmas társaságba...

És nézett az ajtó felé, amely mögül kihangosodik a társaság vidámsága s amely mögött a csúnya lány most hiába ízelgeti gonosz kis intrikáját, hogy Jánost meghívásra nem méltó jött-ment kis senkivé felejtette az imént.

— De nem fognak kidobni? — aggódik Jánosból a fészekre bukkant öröm, nem csap-e le rá egy gúnyos nevetés, valami gonosz tréfa...

Nusika azonban szinte cirógatja a megnyugtatóssal:

— Nem, nem... Apuka úgy látom szereti magát. Anyukával pedig majd beszélek. Különben is itthon szabad találkoznom magával. Itthon mindenkit szabad fogadnom.

János tehát ne próbálkozzék titkos randevúval, ami egyébként eszébe sem volt.

— Viszontlátásra!...

A lány kutatón, melegen, hosszan néz a szemébe: lesz-e ez a „vizontlátás”? Lesz-e és olyan lesz-e, amilyennek várja, amilyennek mind a ketten várják? Találkozás lesz-e, vagy csak viszontlátás valóban, amely után nem következik semmi, legfeljebb egy sereg — újabb viszontlátás.

A kezét is otffelejti János kezében... Otffelejti addig, amíg János észre nem veszi, hogy azt a puha, selymes kezét az ajkához kell emelnie és — meg kell csókolnia.

H A R M A D I K F E J E Z E T

János úgy ment a csillagos ég alatt, hogy egyszer tűz-oszlopnak érezte magát, máskor meg szinte jeges verejtékezésig rémült. Gyújtotta a gög, hogy szíveket tud maga mellé állítani, de hűtötte a rádöbbenés a maga nagy senkiségére. Iszonyú — fölöslegesnek lenni!... Esze, keze nem kell az életnek, különben régen beállította volna a sorba, ahol a többiek állnak: a boldog dolgozók.

Napokig izzadva rohant az utcákon, hogy valahol végre belekapaszkodhassék az életbe. Mert az új találkozáson nem akart szégyenkezni maga miatt. Azt akarta, ha véletlenül megkérdik, nyugodtan mondhassa: „Ez vagyok, az vagyok...”

Mégis úgy kellett odamennie szerdán, olyan érzéssel, hogy mindegy: van-e ő a világon, vagy sem!

Amikor belépett a kis budai ház udvarára, villanyfűrészsivítása fogadta. A multkor éjjel nem nézhetett körül s csak most látja, hogy az udvar mélyén műhelyépületek vannak: a Tóni bácsi gyára!... No igen, ha az ember nagyon akarja, hát gyár. De ha így nem tetszik, akkor műhely. Ámde komolyan: úgy zúg, reng, csattog az udvar, annyi benne a mozgás, a lárma, a robotoló izgalom, hogy nem szabad elrontani a Tóni bácsi kedvét: gyár!

Jánost különös visszatetsző hangulattal üti meg a zúgó munka. Elszégyenli magát... És még jobban elszégyenli magát, amikor nem is a leány, hanem az apja kerül először eléje. De hogyan? Most nem a jómódba és polgári elengénciába öltözött derék öregúr ő, aki előtt az utcán a kalapot emelgetik. Nagy dioptriájú pápaszem van az orrán. Zöldkötényesen, a munka verejtékével a homlokán, — megy a fiatalember felé. Szemében elgondolkodó nyugalom és okosság:

— Jó napot, doktor úr!... Nahát ez szép, hogy eljött

S nyújtja a kezét. János megragadja az erőteljes, hatalmas markot s most mintha ő kapaszkodnék még az öregúr biztonságában. Meglepett szédülése elrebben s csak ekkor tud végre szólalni.

— Köszönöm, hogy szívesen tetszik látni, Tó...

Nem, nem lehet „Tóni bácsit” mondani. Izléstelen fölényeskedésnek tetszenék... „Mayer úr”... Csak így lehet.

Különös zavarát az öreg asztalosmester arra vélte, hogy restelli talán ez a doktor az ilyen egyszerű emberrel való ismeretségét. Holott János a munka előtt zavarodott meg, a munka előtt pirult el a maga szélben ingó életével.

A leány is előkerül... Milyen furcsa s milyen idegen ő is! Csak tekintetének a melegsége biztató. Milyen meghitt, vidám, bensőségeskedő szavak járták már a multkor köztük s most még jó, hogy legalább annyit tudnak egymásnak mondani: „Jó napot. Kézét csókolom”...

Az öreg mester huncut mosolyt bujtat el bajusza és pápaszeme alatt. Mulat a gyerekek zavarán. De aztán mégis ő segít rajtuk:

— Na, jöjjön, doktorka, nézze meg a gyáramat!...

Így, na!... A mindennapi munka apró csínyja-bínján el lehet indulni, lehet szót kezdeni, dicsérni, dicsekedni. Köze-

lebb férközni egymáshoz annyira, hogy a műhelyben való sétálás közben János megint megkockáztatott egy „Tóni bácsit”.

Nagyon felmelegedett rá az öreg. Valósággal játékokat talált ki János számára. Egyszer csak gyalut ad a kezébe:

— Nos, doktorkám, próbáld meg!

Mert a multkor már tegezte... De akkor a bor volt a biztató. Most, most kijött a száján magától. Kicsit furesán koppant.

János mégis akkorát ujjongott belülről, hogy a szíve majd átütötte a bordáit. Gyorsan meghajló, fiúi szelidséggel hallgatta az öreg előadását és sietett alkalmat adni újabb tegezésre.

Megpróbálta ő is visszategezni az öreg urat...

Sikerült!...

Következett aztán köztük a „kedves öcsém”, a „kedves bátyám” s végül az öreg már csak „fiam”-ozta Jánost. Minden ilyen „fiam” szinte előleg volt köztük egy eljövendő mélyebb meghittsége, amelyre, ha határozottan nem is gondolt még egyikük sem, ösztönös érzésük mégis készülődött.

Nusika kicsit félreáll s János a gyalut próbálgatja. Hatalmasakat suhint a deszkán s a szemének futó szalagokat úgyesen hártja a földre:

— Na nézd csak, talán még ezt is kitanultad? — ámul lelkesen Tóni bácsi.

Nusika szívét is valami bizalmas melegség éri, hogy ez a pompás, erős legény ilyen természetes egyszerűséggel száll le a három diploma magasságából:

— Nagyszerű ember maga!...

János szeme, amely eddig csak fel-felcsillant a játszadás izgalmasában, hirtelen egészen kifényesedik. Elkapja a munka mámora:

— Szabad? — S mintha máris felfogadott munkás lenne itt, ledobja a kabátját, csak úgy félre valahova és pusztai vándorok csengő szomjúsága vibrál a hangjában: — Hadd csináljak valamit drága bátyám!...

— Hohohohó! — kacag az öregúr, — ez nem szintakszis, fiam!

A maga iskolás korából már csak ennyit tudott: szintakszis. S az élet komolyabb feladatait méltányolta azzal, hogy „ez nem szintakszis”...

De azért kezére adott a gyereknek holmi kisebb munkát, amit ha elront is, nem nagy kár.

János nekifogott. Még Nusikát is elfelejtette hamarjában.

A leány felült a gyalupad túlsó sarkára s onnan ragyogott le két vidám szeme a fiú ügyesen mozgó kezére.

Tóni bácsi heherésző izgalommal topog mögöttük, hol jobbra billenti fejét, hol balra, amíg a fiú munkáját „szakértelmezi“.

— Hát ilyet! — lelkesedik félpercenként. — Hát ilyet! ... No, megállj!

Gyorsan eltűnik az iroda felé, — valami nagyobb üveg-szekrényfelében. Aztán egy üveg borral s pohárral a kezében kerül megint elő.

— Avassuk csak fel! — tölti a poharat bazsalyogva. — Nesze, fiam, doktor! Így még jobban megy ...

János elnyúl egyik kezével a munka mellől, lehajtja a bort és sistergeti tovább a gyalut. Aztán egyéb szerszámokat kap fel. Pereg, alakul a „vizsgamű“. Az öregúr egy-egy diadalmas kiáltása, a közelben dolgozó segédek vidám megjegyzései, Nusika hangos kacaja szegődnek kísérezőenül a szerszámok zajához.

Negyedórába sem telt s János elkészült a munkával. Odatette az öreg elé vidám önérzettel, aztán leült Nusika mellé, onnan nézegette maga is a dolgozók örömeivel nagy művét. Egy-egy „ejnye, ejha, nolám“ hízelkedett körülötte.

S mialatt mindenki János munkáját bámulta, a lány keze simogató siklással tévedt a fiú kezére:

— Örülök magának ... — És újra mondta: — Nagyszerű ember maga!

Tóni bácsi pedig úgy áll ott percekig némán, a kis állványfelére meredve, hogy többen úgy sejtik: könnyeivel küszködik az öreg. Azt nyeli, amikor ádámcsutkája időnként nagyot mozdul.

Aztán hirtelen felkapja János munkáját és a lány felé nyújtja:

— Nesze, ez a virágálvány a muskátlidnak: amiért már annyit nyafogtál! Éppen én akartam megcsinálni neked ... Most megköszönheted a doktorkának ... Hihetetlen! ...

— Ez az enyém?! — ugrik le Nusika a gyalupadról s úgy veszi kezébe a jelentéktelen kis famunkát, mintha drága nyakláncot, diadémot nyujtanának feléje bársonyön. Meglepett

örömmel nézegeti az ajándékot. Aztán boldogan, aranymadárként cseng a nevetése: — Jaj, doktorkám, lássa, magának kellett idejönnie valahonnan a világból, hogy én végre megkapjam ezt a virágállványt! Köszönöm csakugyan...

S most már a többiek előtt simogatta meg Jánosnak még a munka izalmában remegő ujjait.

Kedves, familiáris ünnep lett abból, hogy János eljött valahonnan a világból ide — virágállványt csinálni.

N E G Y E D I K F E J E Z E T

Bevezették a házba... Groteszk kis diadalmenet alakult gyorsan körülötte. Nusika előrefutott heroldnak az anyjához s lelkendezve dicsekedett a kis állvánnyal. Tóni bácsi János mellett lépkedett szinte ünnepélyesen és elismerően veregette a hátát. Mögöttük egy-két szurtos inasgyerek vihogott:

— Hűj, de jó zrí!...

De mindnyájan irigyen méregették Jánost, hiszen mindnyájan szerelmesek voltak a házikisasszonyba.

Tóni bácsi feleségén meglátszott, hogy leánya „kitanította”. Annyira barátságosan fogadta Jánost, hogy szinte ijesztő. Minden pillanatban várható volt, hogy végre valami őszinte grombaságban lobban fel s lerázza a rákényszerített fegyelmet. Hiszen rettenetes helyzetben volt!... Legszívesebben azon kezdte volna a Jánossal való érintkezést, hogy „Ki maga? ... Mit akar itt? ...” Nem azért, mintha barátságtalan lélek volna, de hát, Istenem, mégis csak a lányáról van szó!... Egy pillanatig sem képzelte, hogy majd ez a „student” a Tóni bácsi szép szemeiért jön ide. Már másodszor van itt és ő még azt sem tudja róla, ki íja-fia. Eddig ide csak olyan ifjú tehette be a lábát, akinek az egész családfáját ismerték, nemcsak a saját kellemes ábrázatát s jóformán még a nevét sem hozzá.

János aggódva „nagyságos asszonyozta” Tóni bácsi feleségét, de érezte, hogy ebben veszedelem rejlik... Rejlett is... A harmadik „nagyságosnál” az idős hölgy mosolyában elpatlant a rúgó:

— Nézze, fiam! — S a kísértő arkifejezés nyirkos őszi délutánokat juttatott János eszébe. — Nem esik le a koronája, ha maga engem egyszerűen Mária néninek titulál... És magát, hogy is hívják, fiam?

Ó, ez kínos volt! ... Annál kínosabb, mert Tóni bácsi is, Nusika is egyszerre akarták megmondani a hirtelen elfelhősödött mamának a fiú nevét, de — megbénult a nyelvük. Egyikük sem tudta ... Valahogy olyan kedves és vonzó volt nekik János személye, amikor először találkoztak vele, hogy a bemutatkozásnál nem is nagyon figyeltek a nevére. Csak a „Jánost“ tudták a nevéből, annyit viszont a mama is tudott.

János mielőtt a zavar egészen bénítóvá nőhetett volna, bemondta gyorsan a vezetéknévét. Csak azt. Tudta, hogy elég.

De Mária nénit ezzel már nem lehetett kielégíteni. Tovább kérdezte, hogy hovavalósiak, ki a papa, ki a mama, a papáról még külön azt is kérdezte, hogy mi. Hja, igen földjük van! Jó is az! Ötven hold. Ó, az már valami! ... Abból már meg lehet élni. És ő? ... Süttő úr?

— De mamuka!

Tóni bácsi, Nusika egyszerre csendült szemrehányó kiáltása sem zavarta Mária nénit. Nyugodtan nézett a fiú szemébe.

János tudta jól, hogy az a gyötrő kérdés megérkezik. Csak nem várta ennyire az elején. Már szeretne felugrani és kimegynekülni a házból, ahová úgy érzi, — betolakodott. Még jó, hogy az apja ötven holdját véletlenül sikerült maga elé tolni. Elébe tolni a saját nagy senki-semmi voltának.

— Én ... én még nem tudtam ... — vörösödik arca egyre sötétebbre.

És ekkor bújt elő Mária néni igazi lelke, enyhítő, nagyjósága. Ő vágott elébe a többi kínos szónak:

— Ó, bizony rettenetes! Szegénykéim! Mennyit tanulnak maguk! ... Kínlódnak éveken keresztül, fejükbe szedik azt a sok-sok tudományt és semmi, semmi! ... Mind úgy vannak. Ez borzasztó! Node, majd az Isten megsegíti magukat, csak ne vesztítsék el a türelmüket. Nusika, teríts! ... Megeszik egy kis uzsonnát nálunk, úgye, drága? ... Csak semmi gond, fiam! ... Fő a fiatalság ... A sárga szerviszt, Nusikám. Maga pedig üljön oda ...

S szelíd kézzel, szinte mintha járni tanítaná Jánost, a vállánál fogja, odavezeti egy pamlaghoz, lenyomja:

— Így ni! ...

Csendes biztatásával tovább simogatja János megcibált önérzetét:

— Majd jön valami, drágám, nem kell félni ... No hiszen, szép is volna, ha még az ilyen derék legények sem tudnának

valamihez hozzájutni. Az élet egyszer csak megindul és maga is talál helyet benne... Én nem félttem magát!

Már szinte kacérság volt abban, ahogyan biztatón odaodamosolygott a fiúra... Tóni bácsi és Nusika boldogan fellegeztek. Az öregúr még közbe is merészkedett a maga biztatásával is:

— Látod fiam, ilyen a te Mária nénéd. Mindig úgy kezdi, mint egy huszárörmester a kaszárnnyában. Pedig arany szíve van...

— Légy szíves és ne protezsálj! — legyinti vissza a ház úrnője az öreg közbeokoskodását. — Neki is van annyi esze, hogy engem nem néz rossz embernek.

Sohasem lehetett tudni, hogy Mária néni csipkelődik-e, vagy valóban csak a gondtalan harmóniát szereti maga körül. Pedig mind a kettőt csinálta egyszerre. Mindig a legkézenfekvőbb igazat szerette mondani s az ilyesmi sokszor hat gúnyolódásnak a mai világban, amikor szeretik az egyszerű igazságot — körültáncolni.

A leány gyorsan végzett az asztalkörül. Sietett a fiú mellé ülni, hogy figyelje, nem üt-e túlnagyokat rajta anyja egy-egy „okfejtése” a helyesen felfogott életről: „Ott kell megkapaszkodni a székérben, ahol lehet és nem kell válogatni a szekerekben, ha az ember el akar jutni a városba... Felkéredzkedni sem szégyen, ha fáj az ember lába” stb....

János valóban maga sem tudja, hányadán van a Mária néni fejtegetéseivel. Néha úgy érzi, hogy leckéztetik, néha meg, hogy anyja jósága nyúlik utána ezen az asszonyon keresztül és igyekszik óvó-vezetőformán megfogni a kezét.

Csak annyit érez, hogy végeredményben — nem került rossz emberek közé.

Mire asztalhoz ültek, már ő is tudott egyszerű igazakat mondani a maga életéről. Folytatta Mária néni hasonlatát a székerről. Hogy ő bizony megkapaszkodott már nem egy székérbe, még a kerékagyba, küllőkbe is. Nevetve mesélte el budai kertészkedéseit.

Ez remek téma volt... A házakat kérdezték tőle, hol és merre. Hol kapált, merre ojtott barackfákat. Kiderült, hogy János nem egy ismerősüknél kertészlegénykedett állástalan magánosságában.

— Jaj, csak meg ne ismerjék!

Ez a kiáltás Nusika ajkáról röppent el. Sértő is lehetett

volna, de valahogyan nem úgy hangzott. Az önkéntelen elszólásban benne volt, hogy a leány már az „együttmaradásukra” gondol, hogy el kell majd menniök talán „azokhoz a házakhoz” s ott majd ne bántassák Jánost.

— Nos, és ha megismerik! — harap Mária néni okosan és élvezkedve egy cseresznyés rétesbe. — Sosem szégyen, ha valaki dolgozik.

Milyen határtalanul csitító nyugalom ezekkel az emberekkel együtt lenni!...

János boldog... Már azon mulatnak, hogy Nusika egyszer csak megigazította a fiú nyakkendőjét: „Ne járjon ilyen slamposan”. Felajánlotta, hogy a virágállvány fejében híméz neki egy zsebkendőt: „De aztán megbecsülje!...”

Már át kellett csapni valami okos beszédre, nehogy János még — gondolni találjon magának valamit.

És mi az okos beszéd ilyenkor?... Mi lehet olyan beszéd, amely nem bánt senkit, amelyben mindenki egyetérthet?

A külpolitika!

Tóni bácsi szidni kezdte Benest, Titulescut — Trianon szerzőit —, sóhajtozott Jánossal együtt Erdélyért s kiderült, hogyha időben igen, térben nem is olyan messzire születtek egymástól. Hej, ha csak egy napra haza lehetne menni!...

— De azért megélünk így is, verje meg őket a...

Jaj, Tóni bácsi nagyon szeretett politizálni! De csak így — külsőleg. A belpolitika veszedelmes terület. Ott hamar össze lehet veszni a pártállás szerint. — Még az asszonnyal is! 1932-ben sokan és sokfélet politizáltak.

Addig, addig, hogy János is belemelegedett.

Ez az a pillanat, amikor a ház úrnője nyugodtan felállhat az asztaltól és kivonulhat tovább vezetni a házat.

János nagyon okosakat mondott. Úgy, hogy Tóni bácsi lassan bele is fáradt a figyelembe és azzal, hogy „Jaj, de jó volna még erről beszélgetni!... Dehát az üzem!” — fel is kelt az asztaltól.

— Mindjárt jövők, csak szétnézek. — S mielőtt kiment, még gondolkozott egyet. Aztán csöndesen hozzátette: — Ha úgy sincs dolgod, fiam, gyere ki hozzánk néha!... Itt gyalulhatsz, faraghatsz a műhelyben. Látom, szeretsz dolgozni.

Ez pedig azt jelenti, hogy — szívesen látják a háznál.

János piruló hálával mered a kifelé botorkáló öreg után:

— Köszönöm, bátyám... Akár már holnap is eljönnek...

— Csak gyere!

Magára maradt a leánnyal. Első riadtában a veszélytelen külpolitikát nyögte tovább:

— Elvégre a franciáknak is rá kell egyszer jönniök — folytatja az előbbi lázas fejtegetést, de most már meglehetősen meggyőződéstelentül. — Észre kell venniök, hogy Csehszlovákia lakossága nem államalkotó elem... Hogy is mondjam...

— Sehogy! — Nusika nevetése halk trillával bimbózott ki a komoly odafigyelés alól. — A franciák majd észreveszik, ne biztassa őket... Engem biztasson!... Mondja, csakugyan eljön máskor is?... Nem vagyunk magának túlságosan szimpla népek?...

Karját lassú mozdulattal tolja el az asztalon a fiú felé s mire keze odaér eléje, arca már komoly s kicsit szomorkás is.

— Bár mindig itt élhetnék maguk között!

Sóhajjal szakadt fel ez a szó a fiú melléből. Utána egymás lélekzetét és arcát figyelték. Szemük össze-összevillant, meg eltérült a szoba tárgyai felé.

Ilyenkor van az a csend, amelyet nem szabad megtörni szóval. Kezek és szemek találkoznak, mosolyok villannak, néma lélekrenség ez, amelyben új térképek rajzolódnak az agyra s hirtelen minden megváltozik az emberben és az ember körül.

Ö T Ö D I K F E J E Z E T

Ebbe az új lelket termő hallgatásba hasít bele élesen a kapucsengő. A megzavart csendben a fiú hirtelen melléhez szorítja a leány mindkét kezét, aztán gyors egymásutánban többször is ajkához vonja.

Már nyugodtan állnak az ajtóval szemben, amikor egy lármás had tör rájuk. A csunya leány jött el a vendégeivel — hivatalanul, hogy tovább csinálja gonosz játékát. Még egy másik leány és néhány fiatalember volt vele. Jánosnál jóval fiatalabbak. Nyeglék, handa-bandázók. Szinte üvöltözve fölényeskednek a legények:

— Á, Nusika?... Á... Ezért nélkülöztük?... Van szerencsém... Knall!... Bayer... Mi is kérünk... Itt biztos valami jót ettek.

Megszálló sereggént lepték el a szalont, idétlen rikoltásokkal fedeztek fel ostobaságokat s valamennyien váraakozástelje

sen néztek a csunya leány felé, hogy majd, ami onnan jön!... Az lesz a mulatság!

Már elcsitultak, elrendezkedtek, mintha valóban itt akarnának megtelepedni hosszabb időre. Nusika már azon töprengött, mit adjon nekik, mikor a csunya leány egyenesen Jánoshoz fordult:

— Mondja, az idén miért nem jött? ... Anyuka várta, hogy majd megint eljön hozzánk — kapálni...

A csunya leány már a kuglizáskor megismerte Jánost s ezért viselkedett vele már ekkor olyan fennhéjázón, csak még nem szólt. Ezt a fulánkot, úgy látszik, mostanra tartogatta.

Feszült csend. János szinte fuldoklik a torkát elkapó izgalomban. Ó, most felelni! ... Felelni olyan gorombán, parasztosan, hogy utána akár össze is verekedhessék ezekkel a suhancokkal.

De Nusika gyorsan tréfává siklatta a durva támadást:

— Most egyelőre nálunk kertészkedik, úgy-e, doktor úr?

A doktor urat jó hangosan mondta s úgy állt a fiú mellé, hogy éreztesse: ő már inkább tartozik ehhez az alig ismert emberhez, mint hozzájuk, — a régi pájtásaihoz.

És ütésnek is jó volt ez! A legénykék közül egyiket sem lehetett még ezzel a titulussal illetni. Az ő senkiségük nemcsak a helyet adni nem akaró térben, de még az időben is senkiség volt. Még idejük sem lehetett valakivoltuk megmutatására, mert egyikük sem volt csodagyerek. Rendes aprópolgárok voltak, előrelátható életformákkal.

Nusika a hangjával, modorával, tisztelő ránézéseivel mindenkép kiemelte Jánost föléjük.

Le is hült hamarosan garaboncás, dévajkodó hangulatuk. Virtusuk, hogy ők is „megmutassák“, rövidesen kifejezésre jutott — külpolitikában.

— Olvastad? — komolyodott egyikük a többi nemdoktor úr felé. Ez a trotli Barthou...

— Hja, igen! ... A francia külügyminiszter...

— Igen, az mondta... Várj csak! Hogy is?

A harmadik segített rajtuk s mondott valami olyasfélét, amit az újságból aznap olvasni lehetett.

— Persze!...

Barthou sohasem tudja meg, hogy őt Budán egy tisztos polgári háznál a Knoll Bandi trotlinak nevezték.

A csunya leány, aki bukott játékával gyorsan visszavonult, lassan ásitózni kezdett.

Nusika okosan kívárta, amíg megunták — önmagukat. Még cigarettát is elfelejtett kínálni. Csak amikor már útra szedelődtek, akkor lelkendezett:

— Jaj, hát gyujtsanak rá! — tartotta eléjük a cigarettásdobozt s gyorsan hozzátette: — Útravalónak!...

Kicsit vert seregként vonultak el.

János és a leány, mintha üldözöttjei lennének egy különös hajszának, úgy érzik, egyre szűkülőbb gyűrűbe zárják őket, ahol lassanként egészen egymásra utalódnak. Már csak egymás számára vannak gondolataik s minduntalan egymás kezét kell fogniok, hogy biztonságban tudják magukat.

Kicsit meg is ijednek ettől az erdőközepébe cseppenéstől... Hiszen még egymást sem ismerik jóformán. Akár gyilkosai is lehetnének még egymásnak.

Nem, nem... Erről már nincs szó! Már fontosabb nekik, hogy a másik mit érez, mint a saját jóvoltuk. János most is kutatón figyel a leányra:

— Ezek most megharagudtak magára...

Idegpattanásig figyel, hogy mit felel erre Nusika. Bánja-e? Futna-e utánuk?... De a leány vállat von:

— Nem vesztek velük sokat. — S finom mosollyal teszi hozzá: — Remélem, magával többet nyertem, mint amennyit velük veszítettem.

— Szeretnék annyit érní, amennyit maga megérdemel...

Ezek azok a különös beszélgetések, amelyekben a szavak mindig többet jelentenek az értelmüknél, mert sokszorosan visszhangzó térbe hullanak és négy-ötfelől is echósan verődnek vissza. Az ész a szívre dobja, a szív a vérnek adja s a vér az idegeken dobol velük.

Mária néni — amikor csöndesen rájuk nyitotta az ajtót, hogy észre sem vették, megnyugodott —, mert az ő fülének egészen közönyös beszélgetést hallott. Később a kulcsaival csörrentett egyet, hogy figyelmeztesse őket s ne kelljen esetleg olyat hallania, amiért megharagudhatik.

Annál inkább meglepődött, amikor a két gyerek ijedten elhallgatott és fülig pirult.

Történt itt valami?...

Semmi sem történhetett!...

Jánost aztán ott tartották vacsorára is. És mire a végére értek, már nem is érezték őt idegennek.

Szinte meglepődtek, amikor felállt, hogy mennie kell. Egy-két pillanatig szinte nem is értették, miért kell ennek a fiatal-embernek eltávoznia innen, amikor úgy sincs ebben a nagy városban senkije, semmije.

A búcsúzónál az öregúr megint nagyokat nyelt:

— Hát mondd csak, fiam, tetszik neked?

János meghökkent, hirtelenében fogalma sem volt róla, mire célozott Tóni bácsi. Nem is tudott felelni, csak kérdően bámult az öregre. Tóni bácsi hümmögetett, nyelt, mindenki kérdően meredt rá, végül kiböki az öreg:

— Ha unatkozol... Amit mondtam.

Nusika érti meg előbb a helyzetet, hiszen ő már megszokta, hogy szüleinek szemhunyorításából is értsen.

— Apus potya segédet akar — kacagja körül a szobát. — Ne hagyja magát, kérjen fizetést.

— Fizetést?!...

János bódultan követi tekintetével a leányt. Nézése valamennyiüket megzavarja, mindenki sejt egy torkába szoruló szót, amit a fiú kimondjon, s mindenki elpirul.

Mária néni dühöset legyint a leánya felé.

— Ne bolondulj folyton!... — s most mindnyájuk felé fordulva valósággal kétségbeesik: — Ez már sohasem fog megkomolyodni... De miről van szó?

— Nagyon ügyes.

Tóni bácsi hüvelykjével János felé bök, szemével pedig a feleségére kacsint: — Hiszen láttad azt a virágállványt.

— Holnap munkába állok — neveti János is az öregúr különös ragaszkodását. — Nusika, ne nevéssen!... Maga nem tudja, mi az, ha egy férfiembernek nincs mibe vetnie a kezét.

Mire a szó végére ér, arca a mosolyból fájó idegességbe torzul. Gyorsan megkomolyodott körülötte mindenki. Nusika is abbahagyta a polkázást. Szinte esengve torpan a fiú elé:

— Ne haragudjék, csakugyan bolond vagyok.

Ahogy a fiú elé állt, a könyörgő tiszta arca, a csöndes, halk alázata mindent elmondott az öregeknek. Egy villanás: apuka anyukára néz, másik villanás: anyuka visszanéz, azután mind a kettő a földre merednek maguk elé. Pirulnának és mosolyognának is.

Mária néni tér előbb magához:

— Kísérd ki a doktor urat és kérd meg... Kérd meg, hogy ne haragudjék ránk, amiért te olyan szeles vagy.

Boldogan összenevetnek valamennyien és az a szó, amely az imént elakadt a János torkán, már nem is fontos, nem is kell kimondani. A két öreg, az egyik jobbról, a másik balról félénk mozdulattal simogatja az ajtón kiforduló János széles, izmos hátát.

— Szívesen látjuk... — Így Mária néni.

— Mindig szívesen látunk, drága fiam. — Ekkép Tóni bácsi.

A hangjuk úgy utána remeg a fiúnak, mint a gyümölcsét ejtett faág. Érzik, hogy ma fele lelküket odaadták már ennek az egészséges, nagyszerű legénynek s most az rezeg bennük, vajjon elég volt-e, nem kellett volna-e egész lelküket odaadni. A fiú után induló leány hátát is megérintik, de azt már büntetőformán, kissé inkább ököllel veregetik. Mária néni még szorít is egyet a bársonyos sima karján, hogy Nusika vigyázzon, ne oktondiskodjék tovább.

A leány még illedelmes-forma időben kerül vissza a kapuból. Még mielőtt bárki szólhatott volna, kissé szemtelen konoksággal felszegi a fejét:

— Semmi közöttök hozzá...

— Mihez?

— Semmihez... Ez az én dolgom. Nekem tetszik és kész.

Az öregeknek eszükbe sem jutott volna akár csak egy fölösleges kérdést is megkockáztatni Jánosról. Máskor, ha fiatalember járt a háznál és Nusika csak fele ennyit nevetett, mulatozott vele, édesanyja a legény távozása után riadtan kérdezösködött: „Mit akar ez tőled?...“ Most csak a férje vállát tudta simogatni, mialatt a leány kint volt és egyebet sem tudott sóhajtozni, mint: „Istenem, Istenem...“ Az egyik fohász azt jelentette, hogy mennyire rohan az idő! A gyerekek, aki még tegnap nyaklevest kapott — ha anyuka véletlenül ideges volt — egy helytelen mozdulatáért is, a gyerek ma már nincs is talán a házban... Legalább is lélekben már ott áll kinn a kiskapuban és amikor az a fiú elmegy, akkor még messzebb van, mindig ott, ahol azt a fiút sejti s mire visszatér és átlép a küszöbön, olyan az arca, mintha idegen helyre lépett volna be.

A másik fohász pedig nem jelent egyebet, minthogy az ilyesmibe pedig bele kell törődni.

János naponta elkövetkezett a házhoz... Egyenesen a

műhelybe ment. Hallatlan komolysággal vitte be a három diplomáját, eszét és fiatalságát a sistergő, csattogó gépek közé.

Nagy zavarok támadtak a munkája nyomán. A régi első segéd kezdte a „szakszervezetet“ és az „ipartestületet“ emlegetni. Ilyenkor a szegény fiú torka mindig elszorult. Hát még ide sem akarják beengedni?

Tóni bácsi azonban mindent elintézett. Az első segédet nyugodtan, komolyan leintette:

— Nem kap fizetést. Magának ne fájjon a feje. Nem fogok elbocsátani senkit.

János bármikor máskor elfutott volna az ilyen helyről... Most azonban már nem tudott... Nem tudott a leány miatt, aki delenként behívta az ebédloasztalhoz, helyet mutatott neki az anyja balján, leült szemben vele és folytatta azt a beszédet, amelyben — minden szó többet jelentett az értelménél.

Eleinte csak egyszer-kétszer, később minden este ott tartották vacsorára.

És vacsora után óraszámra egyedül üldögélhettek kint a lugasban. Mindkettejükben ujjongott a megragadott élet. Anélkül, hogy beszéltek volna, kialakult bennük a tudat: tartsák egymást erősen, mert a sorsukat tartják. Hosszú, nagy csöndek alatt már mindent megtudtak egymásról s megtudták a legfontosabbat is: egy kuglizó tréfás este örökre egymás mellé állította őket. Amikor egy ilyen üldögélő hallgatag estén János ezt alaposan végiggondolta, hideg verejték ült ki a homlokára:

— Te jó ég, ha én akkor azt a baldámát el nem találom!...

***

1943-at írunk. A „Mayer Antal“ cégtáblát azóta — átfestették... A minap vettem észre az újat: „Dr. Süttő János faárugyára“.

V É G E.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

H. József, Budapest. A kért ügyben érdeklődtünk illetékes helyen. Sajnos, az eredeti formában aligha valósíthatók meg a tervei.

B. Kata, Budapest. Örömmel olvastuk kitűnő írását. A közismert szempontok miatt ezt az írását azonban nem adhatjuk ki. Várjuk újabb írásait. Részletesen levélben üzentünk.

K. Béla, Keszthely. A kérvényt Budapest Székesfőváros polgármesteréhez kell benyújtania. Mellékelni kell az iskolai bizonyítványt, igazolást arról, hogy az érvényben lévő korlátozó törvények Önre nem vonatkoznak. Szükséges még az erkölcsi bizonyítvány is.

N. Mihály, Debrecen. Beküldött regényével foglalkozunk. Anynyit már most is megüzenhetünk, hogy íráskészsége meglepően jó, de bizonyos gyakorlati hiány még erősen kiütözik.

„Aggódó fiú“, Kolozsvár. Nem tudunk igazat adni Önnek abban, hogy szülei tanácsára nem akar hallgatni. A szülő sohasem akarhat rosszat gyermekének. Ha tervezett lépését nem helyeslik, bizonyára okuk van rá. Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a szülőket a szereteten kívül az is vezeti, hogy ők már tapasztaltak és tudják, hogy az ilyen kérdésben sokkal nehezebb az elkövetett hibát helyrehozni, mint a hibás lépést megtenni. És ez a lépés egész életre szól. Azt kéri, adjunk tanácsot. Ime: próbálja meg, hogy minden felindulás nélkül gondolja végig későbbi életét. Nincs mindig tavasz, az életnek gondoljai is lehetnek. Ugyis elég fiatal még ahhoz, hogy ilyen elhatározó lépés komolyságát felmérje. Várjon és ha valóban úgy áll a dolog, ahogy írja, szüleit is meggyőzheti álláspontjának helyességéről. Ha pedig úgy alakulna a helyzet, hogy önmaga is reájön saját álláspontjának helytelenségére, ezt ne titkolja el szüleitől. Bizonyára ők is őszintén megmondják, ha a maguk állásfoglalásának helytelensége derülne ki. Arra ügyeljen tehát, hogy fellobbanó haragoskodással és igaztalan megállapításokkal ne mérgecsítse el a dolgot.

M. Zsigmond, Újpest. Pohl Sándor most már végleges polgár-

mestere Kassának Az újpesti polgármesteri állásra Hess Pál főjegyzőt nevezték ki Mindkettő katolikus.

T. Gábor, Szombathely. Köszönjük elismerő sorait. Valóban igyekszünk füzetünket a legváltózatossabban összeállítani Adunk mindenféle tárgykörből regényt, izgalmas útinaplót, vidéki és városi történeteket vegyesen, hogy sokrétű olvasótáborunk minden igényét kielégítsük. *Endrődi Béla* a *Nemzeti Ujság* szerkesztője. Utolsó kérdését illetően szíveskedjék a kiadóhivatalunkhoz fordulni. Készségesen állnak rendelkezésére.

Rejtvényrovatunk tudnivalói.

A 309. sz. keresztrejtvény megfejtése:

Csontos Gyula, saru, Po, paar, Eta, d, Mór, Li, nu, Kab, redis, d, Mona Lisa, z, el, Sík, z, süt, sör, e, alo, ró, ó, atlétika, k, cáfol, ana, Ar, eb, lel, g, tra, árad, ág, Fiat, Nagyszalonta.

A 310. sz. keresztrejtvényünk megfejtése:

Inkább a költő sántítson, mint a verse. — Emerson, OTT, Lavotta, őő, s, ekar, fess, ősz, ázik, szó, insulin, ZE, nyam, NT, Edeko, resti, religio, Zet, egek, DLVI, levegő, alsó, Etele, train.

Fizessen elő az Új Élet Regénytárra. — Negyedévi előfizetés 2-60 P. — Az előfizetés egyszerű: küldjön egy levelezőlapot a kiadóhivatalba (V., Báthory-utca 8., II. 7. sz.). Csekket küldünk. — Csekk számla száma: 17.423.

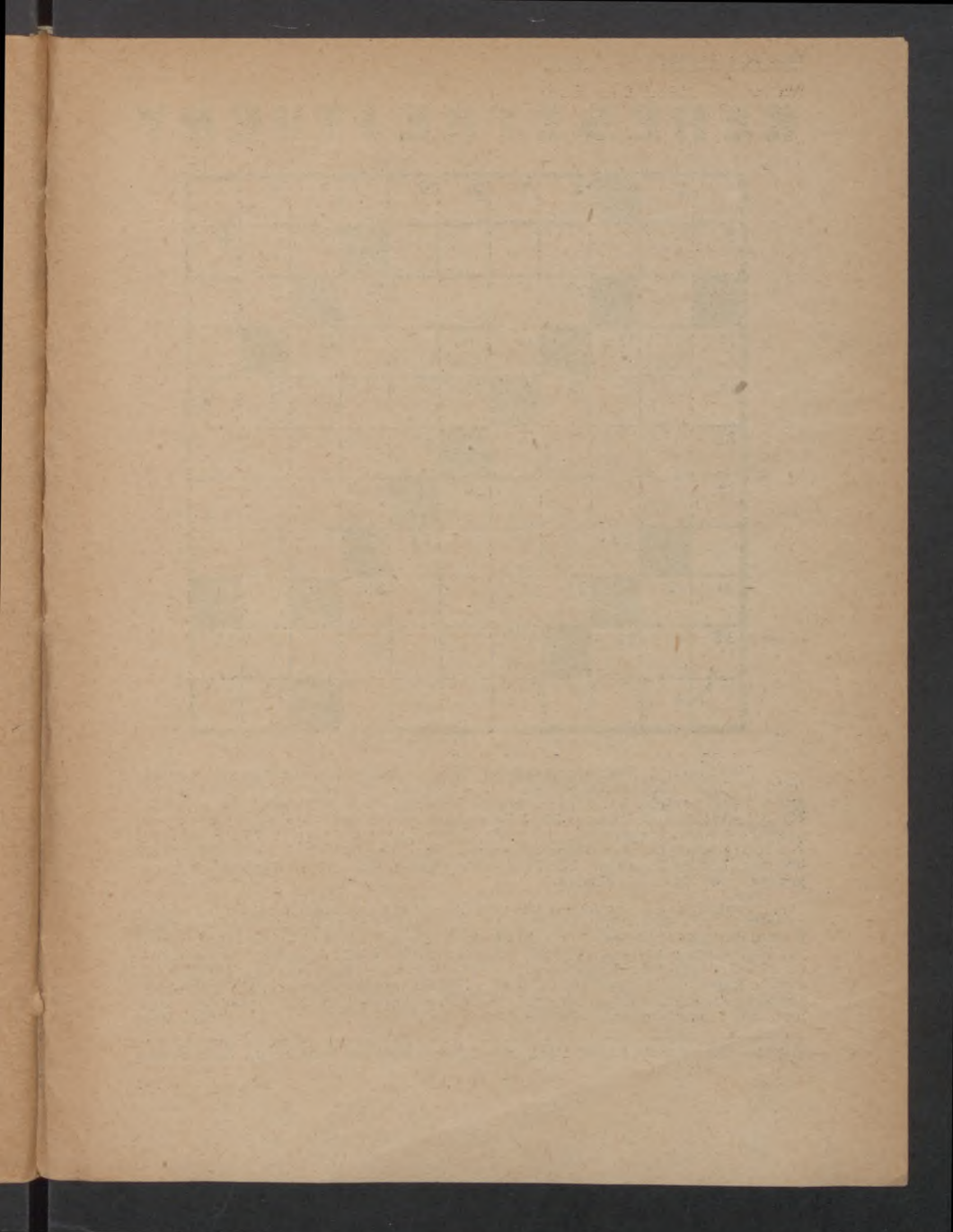

Eng. sz.: 42.023/1943. M. E. III.

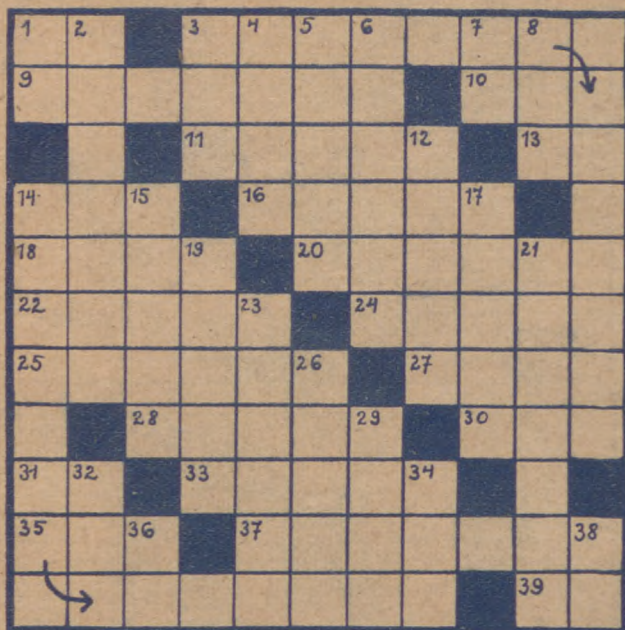
Kiadja a Központi Sajtóvállalat. (Budapest, V., Honvéd-u. 10.) — Tel.: 110—660. Felelős szerkesztő és felelős kiadó: dr. Berkes Róbert, a Közp. Sajtóvállalat igazg. Szerkesztő: Kelemen Géza. Szerkesztőség: Budapest, V., Honvéd-u. 10. Fogadóórák kizárólag csütörtökön 11—12 között. A címlapoka: tervező Malomvizi Ödön. — Kéziratokat meg nem őrzünk, visszaküldésükre portóköltség beküldése esetén sem vállalkozunk. — Az összes jogokat — a filmjogokat is — fenntartjuk.

Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.
Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. Scandium-vegyjel. 3. A »legnagyobb magyar«. 9. Flamand festő († 1649). 10. Román pénznem többszáma. 11. Kocsialkatrészek. 13. Magyar Imre névjele. 14. Szeptember és december vége (!). 16. Szobát takarít. 18. A legkiadósabb étkezés. 20. Légiforgalmi vállalatunk rövid neve. 22. Valami nagyszerű! 24. Szeptembertől június elejéig tart. 25. Mozgatható gátszerkezet. 27. Morse-betű. 28. A mozdony a rendező -p.-u.-on. 30. E. E. N. 31. Hő állat. 33. Nagyközség Hevesben. 35. Id. összetételekben: új. 37. Felülvizsgálom a dolgozatát. 39. Igen — olaszul.

Függőleges: 1. Szent — id. rövid. 2. A Szunda-szigetek egyike. 3. Könyvnyezik. 4. A görög mitológia főistene. 5. A jól végzett munka erkölcsi sikere. 6. Labdarúgó együttes. 7. Igekövető. 8. Tagadás. 12. Beludzsisztán fővárosa. 14. Halhatatlan költőnk († 1836). 15. Holtra íjeszt. 17. Eltagadott, elpártolt — fr. 19. Kis sziget az Égei-tengerben. 21. A földkéreg szerkezete. 23. A rádió egyik rendezője (Zoltán). 26. Csoport, együttes, házasság id. szóval. 29. Hang — angolul. 32. -nál, -nél — németül. 34. A Nap hajnalban. 36. Okkultista fogalom. 38. Személynévmas többsége.

Blró Zsolt

Stephanéum nyomda Bpest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

